

Υπόθεση C-240/24

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

27 Μαρτίου 2024

Αιτούν όργανο:

Notariusz w Krapkowicach Justyna Gawlica - Krapkowice
(Πολωνία)

Ημερομηνία της παραπομπής:

16 Μαρτίου 2024

Συμμετέχοντα μέρη στη διαδικασία:

N.T., O.T., S.T., BNP Paribas Fortis SA/NY

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Διαδικασία ανάκλησης ή τροποποίησης ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου κινηθείσα αυτεπαγγέλτως από συμβολαιογράφο κατόπιν αμφισβήτησης των αποτελεσμάτων του από την τράπεζα στην οποία αυτό επιδείχθηκε – Κατανομή των εξόδων της διαδικασίας

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Δυνατότητα συμβολαιογράφου να υποβάλει αίτηση προδικαστικής αποφάσεως – Ερμηνεία του άρθρου 71, παράγραφος 2, και του άρθρου 69, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΕ) 650/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Ιουλίου 2012, σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, την αποδοχή και εκτέλεση δημόσιων εγγράφων στον τομέα της κληρονομικής διαδοχής και την καθιέρωση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου (ΕΕ 2012, L 201, σ. 107) – Άρθρο 267 ΣΛΕΕ

Προδικαστικά ερωτήματα

1. Έχει το άρθρο 71, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΕ) 650/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου την έννοια, στο πλαίσιο

εκκρεμούς διαδικασίας ανάκλησης ή τροποποίησης εκδοθέντος ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου, η μη δικαστική εκδίδουσα αρχή δικαιούται να υποβάλει αίτηση προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 267 ΣΛΕΕ;

Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο ανωτέρω ερώτημα:

2. Έχει το άρθρο 71, παράγραφος 2, του προαναφερθέντος κανονισμού την έννοια ότι επιτρέπει εθνική ρύθμιση δυνάμει της οποίας μπορεί να βαρύνεται με τα έξοδα διαδικασίας ανάκλησης ή τροποποίησης ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου μια τράπεζα η οποία ούτε είχε συμμετάσχει στη διαδικασία έκδοσής του ούτε υπέβαλε αίτηση για την ανάκληση ή την τροποποίησή του, αλλά αμφισβήτησε τα νομιμοποιητικά του αποτελέσματα, με συνέπεια η εκδίδουσα αρχή να κινήσει αυτεπαγγέλτως διαδικασία ανάκλησης ή τροποποίησής του, στην οποία συμμετέχει η τράπεζα;

Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο ανωτέρω ερώτημα:

3. Έχει το άρθρο 69, παράγραφος 2, του προαναφερθέντος κανονισμού την έννοια ότι τράπεζα στην οποία επιδεικνύεται επικυρωμένο αντίγραφο ισχύοντος ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου δεν δικαιούται να αμφισβητήσει ότι το πρόσωπο που αναγράφεται στο κληρονομητήριο ως κληρονόμος έχει πράγματι την ιδιότητα αυτή;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Κανονισμός (ΕΕ) 650/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Ιουλίου 2012, σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, την αποδοχή και εκτέλεση δημόσιων εγγράφων στον τομέα της κληρονομικής διαδοχής και την καθιέρωση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου (ΕΕ 2012, L 201, σ. 107), ιδίως τα άρθρα 69, παράγραφος 2, και 71, παράγραφος 2 – Άρθρο 267 ΣΛΕΕ

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Ustawa z dnia 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie (νόμος περί συμβολαιογραφικού κώδικα, της 14ης Φεβρουαρίου 1991)

Άρθρο 5 § 1. Ο συμβολαιογράφος ασκεί τη δραστηριότητά του έναντι αμοιβής η οποία συμφωνείται με τα μέρη και δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τα όρια της ανώτατης νόμιμης αμοιβής που ισχύει ανά είδος συμβολαιογραφικής πράξης.

§ 2 Η κατά την § 1 αμοιβή του συμβολαιογράφου δεν περιλαμβάνει τα έξοδα μετακίνησής του και τις λοιπές αναγκαίες δαπάνες στις οποίες υποβάλλεται με σκοπό την κατάρτιση της συμβολαιογραφικής πράξης.

§ 3 Με απόφαση του Minister Sprawiedliwości (Υπουργού Δικαιοσύνης, Πολωνία) [...] καθορίζεται η κατά την § 1 ανώτατη νόμιμη αμοιβή ανά είδος

συμβολαιογραφικής πράξης καθώς και τα ποσά κατά τα οποία δύναται να αυξηθεί, κατ' ανώτατο όριο, η αμοιβή του συμβολαιογράφου για πράξεις που αυτός καταρτίζει εκτός του γραφείου του, λαμβάνοντας υπόψη την αξία του αντικειμένου και το είδος της συμβολαιογραφικής πράξης, την πολυπλοκότητά της, την εργασία και τον χρόνο που απαιτείται να αφιερώσει ο συμβολαιογράφος για την ολοκλήρωσή της, καθώς και το δημόσιο συμφέρον προς διασφάλιση επαρκούς πρόσβασης στις συμβολαιογραφικές υπηρεσίες στον τομέα των αστικών δικαιωπραξιών [...].

Άρθρο 79 Στις δραστηριότητες του συμβολαιογράφου περιλαμβάνεται: [...]

1b) κάθε πράξη σχετική με το ευρωπαϊκό κληρονομητήριο.

Άρθρο 83 § 1: Σε περίπτωση που ο συμβολαιογράφος αρνηθεί την κατάρτιση συμβολαιογραφικής πράξης, κάθε ενδιαφερόμενος δύναται, εντός μίας εβδομάδας από την ημερομηνία της κοινοποίησης των λόγων της άρνησης ή, σε περίπτωση που δεν έχει υποβάλει εμπροθέσμως αίτημα κοινοποίησης των λόγων, από την ημερομηνία κατά την οποία έλαβε γνώση της άρνησης, να την προσβάλει ενώπιον του Sąd Okręgowy (περιφερειακού δικαστηρίου, Πολωνία) στην περιφέρεια του οποίου έχει την έδρα του ο συμβολαιογράφος που αρνήθηκε την κατάρτιση της συμβολαιογραφικής πράξης. Ο συμβολαιογράφος διαβιβάζει τη σχετική αίτηση στο δικαστήριο.

Άρθρο 89 § 1. Τα μέρη μιας συμβολαιογραφικής πράξης ευθύνονται αλληλεγγύως και εις ολόκληρον για την καταβολή της αμοιβής του συμβολαιογράφου.

Άρθρο 95t Σε περίπτωση έκδοσης, διόρθωσης, τροποποίησης ή ανάκλησης ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου ή αναστολής της ισχύος του, καθώς και σε περίπτωση άρνησης κατάρτισης των ανωτέρω πράξεων, ο συμβολαιογράφος συντάσσει σχετικό πρακτικό.

Άρθρο 95u § 1. Ο συμβολαιογράφος παραδίδει αυτεπαγγέλτως αντίγραφο του πρακτικού περί έκδοσης ή άρνησης έκδοσης ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου κάνοντας μνεία των μέσων έννομης προστασίας που μπορούν να ασκηθούν συναφώς [...].

Άρθρο 95v Όταν διαπιστώνεται ότι συντρέχει λόγος τροποποίησης ή ανάκλησης του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου σύμφωνα με τα οριζόμενα στον κανονισμό [αριθ. 650/2012], ο συμβολαιογράφος μπορεί να το τροποποιήσει ή να το ανακαλέσει και αυτεπαγγέλτως.

Άρθρο 95w Ο συμβολαιογράφος παραδίδει αυτεπαγγέλτως αντίγραφο του πρακτικού περί διόρθωσης, τροποποίησης ή ανάκλησης του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου ή αναστολής της ισχύος του, καθώς και το πρακτικό περί άρνησης κατάρτισης των παραπάνω πράξεων, κάνοντας μνεία των μέσων έννομης προστασίας που μπορούν να ασκηθούν συναφώς [...].

Άρθρο 95x § 1. Κατά των πράξεων του συμβολαιογράφου με αντικείμενο την έκδοση, τη διόρθωση, την τροποποίηση, την ανάκληση ή την αναστολή της ισχύος ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου μπορεί να ασκηθεί ένδικο βοήθημα. Η διάταξη του άρθρου 83 εφαρμόζεται κατ' αναλογία.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie maksymalnych stawek taksy notarialnej z dnia 28 czerwca 2004 r. [απόφαση του Minister Sprawiedliwości (Υπουργού Δικαιοσύνης) σχετικά με τις ανώτατες νόμιμες συμβολαιογραφικές αμοιβές, της 28ης Ιουνίου 2004] (Dz.U. του 2020, θέση 1473)

Άρθρο 10a, παράγραφος 2a: Για τις πράξεις που σχετίζονται με το ευρωπαϊκό κληρονομητήριο, εξαιρουμένων εκείνων που αναφέρονται στο [...], η ανώτατη αμοιβή του συμβολαιογράφου ορίζεται σε πολωνικά 400 ζλότι (PLN).

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Η κληρονομούμενη Κ.Τ. είχε την πολωνική και τη γερμανική ιθαγένεια και διέμενε στο Βέλγιο. Απεβίωσε άγαμη και χωρίς τέκνα, καταλείποντας πλησιέστερους συγγενείς τους γονείς της και την αδελφή της, οι οποίοι διέμεναν στην Πολωνία. Λίγο πριν από τον θάνατό της, η Κ.Τ. επισκέφθηκε την Πολωνία και συνέταξε διαθήκη ενώπιον Πολωνού συμβολαιογράφου, στην οποία επέλεξε το πολωνικό δίκαιο ως εφαρμοστέο στην κληρονομική της διαδοχή και εγκατέστησε την αδελφή της ως μοναδική κληρονόμο της. Απεβίωσε στις 6 Φεβρουαρίου 2023, διατηρώντας μέχρι τέλους τη συνήθη διαμονή της στο Βέλγιο.
- 2 Η κληρονομαία περιουσία της στο Βέλγιο περιελάμβανε, μεταξύ άλλων, καταθέσεις σε τραπεζικό λογαριασμό τον οποίο τηρούσε στην BNP Paribas Fortis SA/NV (στο εξής: τράπεζα). Η κληρονόμος της Κ.Τ. απευθύνθηκε σε Βέλγο συμβολαιογράφο και αιτήθηκε την έκδοση βελγικού πιστοποιητικού κληρονομικής διαδοχής. Ωστόσο, δεδομένου ότι εφαρμοστέο ήταν το πολωνικό δίκαιο, παραπέμφθηκε στις πολωνικές αρχές.
- 3 Στις 22 Φεβρουαρίου 2023 η διαθήκη της Κ.Τ. δημοσιεύθηκε ενώπιον συμβολαιογράφου του Krapkowice (Πολωνία). Οι γονείς και η αδελφή της, ως εκ διαθήκης κληρονόμος, συνήψαν συμφωνία παρέκτασης αρμοδιότητας με βάση το άρθρο 5 του κανονισμού αριθ. 650/2012. Στο πέρας της διαδικασίας κληρονομικής διαδοχής, η Πολωνή συμβολαιογράφος (στο εξής: συμβολαιογράφος του Krapkowice) εξέδωσε πιστοποιητικό κληρονομικής διαδοχής, στο οποίο ως μοναδική κληρονόμος της Κ.Τ. κατονομάστηκε η αδελφή της. Σε ένα από τα εκδοθέντα αντίγραφα του πιστοποιητικού επισυνάφθηκε βεβαίωση σχετικά με δημόσιο έγγραφο σε υπόθεση κληρονομικής διαδοχής, σύμφωνα με το έντυπο του αντίστοιχου παραρτήματος του εκτελεστικού κανονισμού αριθ. 1329/2014 της Επιτροπής για τη σύνταξη των εντύπων που αναφέρονται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 650/2012 (ΕΕ 2014, L 359, σ. 30). Στην εν λόγω βεβαίωση, η συμβολαιογράφος του Krapkowice περιέγραψε τα έννομα

αποτελέσματα του εκδοθέντος πιστοποιητικού κληρονομικής διαδοχής, καθώς και τη λειτουργία του ως τεκμηρίου στις συναλλαγές.

- 4 Ωστόσο, η τράπεζα ζήτησε από την κληρονόμο να της προσκομίσει ευρωπαϊκό κληρονομητήριο (στο εξής: ΕΚ). Στις 5 Ιουλίου 2023, η συμβολαιογράφος του Κρακωϊσε εξέδωσε το ΕΚ, στο οποίο ως μοναδική κληρονόμος της κληρονομούμενης κατονομαζόταν η αδελφή της. Η κληρονόμος προσκόμισε το ΕΚ στην τράπεζα, η οποία στη συνέχεια της ζήτησε να της προσκομίσει, περαιτέρω, βεβαίωση από το μητρώο πληθυσμού από την οποία θα προέκυπτε ότι η κληρονομούμενη πράγματι δεν είχε τέκνα, καθώς και πιστοποιητικό κληρονομικής διαδοχής το οποίο να έχει καταρτιστεί από Βέλγο συμβολαιογράφο.
- 5 Τον Αύγουστο του 2023 η κληρονόμος ενημέρωσε σχετικά τη συμβολαιογράφο του Κρακωϊσε, η οποία, στις 18 Σεπτεμβρίου 2023, εξήγησε στην κληρονόμο και στην τράπεζα τις έννομες συνέπειες από τη σύναψη της συμφωνίας παρέκτασης αρμοδιότητας και από την έκδοση του ΕΚ, αρνήθηκε να εκδώσει οποιαδήποτε βεβαίωση σε σχέση με την ακρίβεια του εκδοθέντος ΕΚ και ενημέρωσε την τράπεζα σχετικά με τη δυνατότητα υποβολής, σύμφωνα με το άρθρο 71, παράγραφος 2, του κανονισμού 650/2012, αίτησης ανάκλησης ή τροποποίησης του ΕΚ. Επισήμανε ότι το ΕΚ παραμένει δεσμευτικό έως ότου ανακληθεί ή τροποποιηθεί.
- 6 Ταυτόχρονα, η συμβολαιογράφος του Κρακωϊσε σημείωσε ότι εάν τα νομιμοποιητικά αποτελέσματα του εκδοθέντος ΕΚ εξακολουθούσαν να αμφισβητούνται, θα εξέταζε το ενδεχόμενο κίνησης αυτεπάγγελτης διαδικασίας ανάκλησης ή τροποποίησής του. Τόνισε, συναφώς, ότι η κίνηση τέτοιας διαδικασίας θα συνεπαγόταν έξοδα (αμοιβή συμβολαιογράφου, έξοδα επιδόσεων και μεταφράσεων).
- 7 Στις 3 Νοεμβρίου 2023 η συμβολαιογράφος του Κρακωϊσε, πληροφορούμενη από την κληρονόμο ότι η τράπεζα εξακολουθούσε να αμφισβητεί τα νομιμοποιητικά αποτελέσματα του ΕΚ και δεδομένης της σιωπής της ίδιας της τράπεζας, κίνησε αυτεπαγγέλτως τη διαδικασία ανάκλησης ή τροποποίησης του κληρονομητηρίου με τη συμμετοχή της κληρονόμου, των γονέων της κληρονομούμενης και της τράπεζας. Όρισε προθεσμία 6 εβδομάδων προκειμένου οι συμμετέχοντες στη διαδικασία να θέσουν ενώπιόν της οποιαδήποτε πληροφορία ή έγγραφο από τα οποία θα προέκυπτε η ανακρίβεια του ΕΚ. Η συμβολαιογράφος δεν προέβη σε αναστολή της ισχύος του εκδοθέντος ΕΚ.
- 8 Η συμβολαιογράφος του Κρακωϊσε ενημέρωσε τους συμμετέχοντες στη διαδικασία ότι την κίνησε λόγω της άρνησης της τράπεζας να αναγνωρίσει τα νομιμοποιητικά αποτελέσματα του ΕΚ, γεγονός που μπορούσε να ενδεικνύει ότι η τράπεζα είχε στην κατοχή της πληροφορίες ή έγγραφα, άγνωστα στην εκδίδουσα αρχή, τα οποία επηρεάζουν την ακρίβεια του κληρονομητηρίου, και προσέθεσε ότι η έκβαση αλλά και η ίδια η διαδικασία της ανάκλησης ή τροποποίησης του ΕΚ θα συνεπαγόταν την επιβάρυνση των συμμετεχόντων με έξοδα, τα οποία θα

καθορίζονταν στο πρακτικό περάτωσης της διαδικασίας. Κανένας εκ των συμμετεχόντων στη διαδικασία δεν προσκόμισε στη συμβολαιογράφο στοιχεία που να υποδηλώνουν ότι το εκδοθέν ΕΚ δεν ήταν ακριβές.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της διατάξεως περί παραπομπής

1. Η πρακτική εφαρμογή των διατάξεων περί συμβολαιογραφικής αμοιβής

- 9 Ο συμβατικός καθορισμός της συμβολαιογραφικής αμοιβής, στον οποίο αναφέρεται το άρθρο 5 § 1 του συμβολαιογραφικού κώδικα, δεν εφαρμόζεται στις πράξεις που καταρτίζει ο συμβολαιογράφος κατά την άσκηση των καθηκόντων του ως δικαστηρίου της κληρονομιάς, αλλά στο πεδίο της δραστηριότητάς του που σχετίζεται με τη σύνταξη εγγράφων δικαιοπραξιών. Κατά πρώτον, το ανώτατο νόμιμο όριο της αμοιβής του συμβολαιογράφου σε διαδικασίες κληρονομικής διαδοχής έχει συμβολικό χαρακτήρα και δεν εξαρτάται από την αξία της κληρονομιάς. Για τη συγκεκριμένη κατηγορία πράξεων η συμβολαιογραφική αμοιβή δεν καθορίζεται με συμφωνία μεταξύ του συμβολαιογράφου και των ενδιαφερομένων, αλλά εφαρμόζεται η εκάστοτε οριζόμενη στην απόφαση του Minister Sprawiedliwości (Υπουργού Δικαιοσύνης) ανώτατη νόμιμη αμοιβή. Κατά δεύτερον, στην προκειμένη περίπτωση, ο συμβολαιογράφος του Krapkowice κίνησε διαδικασία η οποία εμπίπτει στη σφαίρα του δημοσίου δικαίου και θα μπορούσε να έχει ως έννομη συνέπεια την αναγνώριση της ύπαρξης είτε αποζημιωτικής ευθύνης της τράπεζας είτε ποινικής ευθύνης των συμμετεχόντων στην αρχική διαδικασία έκδοσης του ΕΚ για δήλωση ψευδών γεγονότων. Η φύση της υπόθεσης και η ανάγκη τήρησης αποστάσεων από τα ενδιαφερόμενα μέρη αποκλείει έτι περαιτέρω οποιαδήποτε συμφωνία σχετική με το ύψος της συμβολαιογραφικής αμοιβής.
- 10 Η συμβολαιογράφος του Krapkowice δίνει ιδιαίτερη έμφαση στη συγκεκριμένη παράμετρο, διότι κατά το παρελθόν διατυπώθηκαν, στις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Υ. Bot, της [28ης Φεβρουαρίου 2019], στην υπόθεση C-658/17, WB (σημείο 92), αναληθείς παρατηρήσεις σε σχέση με την αμοιβή των Πολωνών συμβολαιογράφων για τη διεξαγωγή της διαδικασίας έκδοσης πιστοποιητικού κληρονομικής διαδοχής.

2. Η εξουσία του συμβολαιογράφου στην εθνική διαδικασία και οι λόγοι που θα δικαιολογούσαν την αναγνώριση της αρμοδιότητάς του να υποβάλλει αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως

- 11 Η συμβολαιογράφος του Krapkowice εστιάζει στην αρμοδιότητα των Πολωνών συμβολαιογράφων να υποβάλλουν αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως στο πλαίσιο διαδικασιών ανάκλησης ή τροποποίησης ΕΚ. Το ζήτημα αυτό δεν θα πρέπει να συγχέεται με το ζήτημα του χαρακτηρισμού των Πολωνών

συμβολαιογράφων ως δικαστηρίων κατά την άσκηση άλλων αρμοδιοτήτων ή σε σχέση με άλλα κανονιστικά πλαίσια.

- 12 Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 71, παράγραφος 2, του κανονισμού 650/2012, ο Πολωνός νομοθέτης προσέδωσε στους συμβολαιογράφους, ως εκδίδουσα αρχή του ΕΚ, να τροποποιούν ή να ανακαλούν και αυτεπαγγέλτως εκδοθέντα ΕΚ σε περίπτωση ανακρίβειάς τους. Όπως συνάγεται από τη διατύπωση «εφόσον αποδεικνύεται ότι το κληρονομητήριο ή μεμονωμένα στοιχεία του δεν είναι ακριβή», το άρθρο 71, παράγραφος 2, του κανονισμού 650/2012 προβλέπει τη διεξαγωγή, είτε κατόπιν αιτήσεως είτε αυτεπαγγέλτως, κατάλληλης αποδεικτικής διαδικασίας προκειμένου να διαπιστωθεί η ακρίβεια ή η ανακρίβεια εκδοθέντος ΕΚ.
- 13 Σκοπός της τρέχουσας διαδικασίας είναι να ελεγχθεί η ακρίβεια του περιεχομένου του εκδοθέντος ΕΚ ως προϋπόθεση για τη λήψη απόφασης περί τροποποίησης ή ανάκλησής του και, συνακόλουθα, περί άρσης των νομιμοποιητικών του αποτελεσμάτων στις συναλλαγές.
- 14 Τίθεται το ερώτημα εάν, στο πλαίσιο του ελέγχου της ακρίβειας του ΕΚ από τον συμβολαιογράφο, ως εκδίδουσα αρχή, θεωρείται ότι ο συμβολαιογράφος ασκεί δικαιοδοτικά καθήκοντα σε σχέση με την ανάκληση ή την τροποποίηση ΕΚ. Η ανάθεση σε μη δικαστικές εκδίδουσες αρχές της περαιτέρω αρμοδιότητας να ανακαλέσουν ή να τροποποιήσουν το ΕΚ συνέχεται αναγκαία με την υποχρέωση της εκ μέρους τους επίλυσης διαφορών, τόσο μεταξύ των συμμετεχόντων στην αρχική διαδικασία για την έκδοση του ΕΚ (π.χ. σε περίπτωση που ανακαλυφθεί διαθήκη του κληρονομούμενου σε μεταγενέστερο χρόνο), όσο και στις σχέσεις τους με τρίτα πρόσωπα απέναντι στα οποία οι κατονομαζόμενοι στο κληρονομητήριο ως κληρονόμοι θα ασκήσουν τα δικαιώματά τους, πλην όμως τα τρίτα αυτά πρόσωπα ενδέχεται να αμφισβητήσουν τη νομική κατάσταση που αποτυπώνεται στον κληρονομητήριο, για την οποία όμως δεν υπήρχαν αμφιβολίες κατά τον χρόνο έκδοσής του.
- 15 Επομένως, κάθε εκδίδουσα αρχή, συμπεριλαμβανομένων των μη δικαστικών, θα πρέπει, επί διαδικασιών ανάκλησης ή τροποποίησης ΕΚ, να είναι σε θέση να επιλύσει τέτοια ζητήματα που μπορεί να ανακύψουν σε σχέση με αυτό. Αν δεν δύναται να επιλύσει παρόμοια ζητήματα, δεν θα μπορεί να αποφασίσει την ανάκληση ή την τροποποίηση του ΕΚ.
- 16 Η συμβολαιογράφος του Krapkowice σημειώνει ότι εάν οι συμβολαιογράφοι δεν έχουν πρόσβαση στη θεσμική υποδομή την οποία προβλέπει το δίκαιο της Ένωσης για τις αρχές που ασκούν δικαιοδοτικά καθήκοντα, και δη στον μηχανισμό της προδικαστικής παραπομπής, δεν θα είναι σε θέση να εκτελούν προσηκόντως τα καθήκοντα τα οποία έχουν ως εκδίδουσες αρχές και να διασφαλίζουν την ακρίβεια των ήδη εκδοθέντων κληρονομητηρίων.
- 17 Το γεγονός αυτό μπορεί να επιδράσει αρνητικά στην αξιοπιστία που θα έχουν στις συναλλαγές τα ΕΚ τα οποία εκδίδονται από μη δικαστικές αρχές. Προκειμένου να

διασφαλιστεί η ομοιόμορφη αντιμετώπιση των εκδιδόμενων ΕΚ και των εννόμων αποτελεσμάτων που αυτά παράγουν στα κράτη μέλη, θα πρέπει να υπάρχει συνέπεια στην αντιμετώπιση του θεσμού των εκδιδουσών αρχών. Εάν αυτή διαρραγεί μέσω της καθιέρωσης αρχών πρώτης (δικαστικών) και δεύτερης (μη δικαστικών) κατηγορίας, τούτο θα οδηγήσει στην εμφάνιση ΕΚ πρώτης και δεύτερης κατηγορίας στις συναλλαγές.

- 18 Το παραπάνω πρόβλημα δεν λύνεται μέσω της εποπτείας των εκδιδουσών αρχών, την οποία ο νομοθέτης της Ένωσης έχει αναθέσει στα δικαστήρια. Και τούτο διότι η αρμοδιότητα των δικαστηρίων που επιλαμβάνονται των μέσων ένδικης προστασίας κατά αποφάσεων των εκδιδουσών αρχών περιορίζεται στον έλεγχο της βασιμότητας των εκτιμήσεών τους σχετικά με την ακρίβεια του ΕΚ και δεν φθάνει έως τον άμεσο έλεγχο της ακρίβειας του κληρονομητηρίου και την αυτεπάγγελτη κίνηση διαδικασιών με αντικείμενο τον έλεγχο αυτόν.
- 19 Επί του θέματος του ρόλου των δικαστηρίων στις σχετικές με το ΕΚ διαδικασίες, η συμβολαιογράφος του Krapkowice επισημαίνει ότι τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν επιλέξει να μην ορίσουν ως εκδίδουσες αρχές αποκλειστικώς και μόνον τα δικαστήρια. Στην Πολωνία, όπου οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επιλέξουν μεταξύ των δικαστηρίων και των συμβολαιογράφων ως εκδιδουσών αρχών, η προτίμηση των πολιτών προς τους συμβολαιογράφους είναι σαφέστατη. Θα ήταν επιζήμιο για τα συμφέροντα των ενδιαφερομένων εάν οι Πολωνοί συμβολαιογράφοι αναγκάζονταν κάθε φορά να τους παραπέμπουν στα δικαστήρια για την έκδοση ΕΚ εάν, μακροπρόθεσμα, τα εκδιδόμενα από συμβολαιογράφους ΕΚ αντιμετώπιζονταν στα υπόλοιπα κράτη μέλη ως ΕΚ δεύτερης κατηγορίας.
- 20 Το συμπέρασμα ότι όταν η αρχή έκδοσης διεξάγει διαδικασία για την ανάκληση ή την τροποποίηση του ΕΚ, ασκεί δικαστικά καθήκοντα, ενισχύεται επίσης μέσω της συστηματικής ερμηνείας του κανονισμού. Στο άρθρο 66, παράγραφος 5, του κανονισμού 650/2012, ο νομοθέτης της Ένωσης έκρινε αναγκαίο να προβλέψει μια διαδικαστική οδό για τη διεξαγωγή αποδείξεων σε άλλα κράτη μέλη. Αυτό συνδέεται με το γεγονός ότι, κατά το στάδιο της έκδοσης του ΕΚ, η υπόθεση δεν μπορεί να εμφανίζει στοιχεία διαφοράς (άρθρο 67, παράγραφος 1, υποπαράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 650/2012). Επομένως, η αρχή έκδοσης του ΕΚ δεν καλείται να επιλύσει διαφορές και, συνεπώς, κατά την άποψη της συμβολαιογράφου του Krapkowice, δεν συνιστά δικαστήριο που δικαιούται να μετέλθει μέσα δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις, τα οποία προορίζονται αποκλειστικά για δικαστήρια [πρβλ., ωστόσο, το προδικαστικό ερώτημα του Amtsgericht Lörrach, ως γερμανικής αρχής έκδοσης του ΕΚ, το οποίο υπεβλήθη στην υπόθεση C-187/23, Albausy]. Ωστόσο, τα πράγματα αλλάζουν μετά την έκδοση του ΕΚ: κατά το στάδιο της διαδικασίας ανάκλησης ή τροποποίησής του, η εκδίδουσα αρχή υποχρεούται να τέμνει διαφορές. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο ο νομοθέτης της Ένωσης δεν περιέλαβε στο άρθρο 71 του κανονισμού 650/2012 ρύθμιση όμοια με εκείνη του άρθρου 66, παράγραφος 5, του ίδιου κανονισμού.

- 21 Η συμβολαιογράφος του Krapkowice είναι της γνώμης ότι, στην προκειμένη περίπτωση, ασκεί δικαιοδοτικά καθήκοντα, ώστε δικαιολογείται η αναγνώριση της αρμοδιότητά της να υποβάλει αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, όπερ κρίνεται αναγκαίο σε σχέση με τη διαφορά που καλείται να επιλύσει στο πλαίσιο της διαδικασίας ανάκλησης ή τροποποίησης του εκδοθέντος ΕΚ. Ωστόσο, έχοντας υπόψη την έκβαση της διαδικασίας στις υποθέσεις C-658/17, WB, και C-387/20, OKR, υποβάλλει χωριστό προδικαστικό ερώτημα όσον αφορά το ζήτημα της αρμοδιότητας υποβολής αίτησης προδικαστικής αποφάσεως.

3. Η σημασία του δεύτερου και του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος για την εξέταση της υπόθεσης

- 22 Η συμβολαιογράφος του Krapkowice κίνησε αυτεπαγγέλτως διαδικασία προκειμένου να διερευνήσει εάν συνέτρεχαν λόγοι ανάκλησης ή τροποποίησης του ΕΚ που είχε τεθεί σε κυκλοφορία. Το γεγονός ότι η τράπεζα ενέμεινε στην αμφισβήτηση των νομιμοποιητικών αποτελεσμάτων του επιδειχθέντος ΕΚ οδήγησε τη συμβολαιογράφο στο να θεωρήσει ότι η τράπεζα είχε ουσιαστικούς λόγους για να αμφιβάλει για την ακρίβεια του εν λόγω ΕΚ. Εξαιτίας αυτού του γεγονότος και του κεντρικού ρόλου της τράπεζας στη διαλεύκανση των αμφιβολιών που προέκυψαν σε σχέση με τα πραγματικά περιστατικά της κληρονομικής διαδοχής, η τράπεζα απέκτησε την ιδιότητα της συμμετέχουσας στη διαδικασία.
- 23 Η διαδικασία ενώπιον της εθνικής αρχής βρίσκεται σε τελικό στάδιο. Η περάτωση της διαδικασίας θα συνεπάγεται συγχρόνως την υποχρέωση καταβολής των σχετιζόμενων με αυτή εξόδων. Τα έξοδα αυτά συνίστανται στην αμοιβή του συμβολαιογράφου για τις ενέργειες στις οποίες προέβη στην υπόθεση, στα έξοδα για τις απαραίτητες μεταφράσεις στα ολλανδικά των επιστολών που εστάλησαν στην τράπεζα κατά τη διάρκεια της διαδικασίας και στα έξοδα επιδόσεων.
- 24 Το νομοθετικό πρότυπο της αλληλέγγυας και εις ολόκληρον ευθύνης των μερών μιας συμβολαιογραφικής πράξης, το οποίο τυπικά αναφέρεται μόνο στην αμοιβή του συμβολαιογράφου και όχι στα λοιπά έξοδα της διαδικασίας, αποτελεί στην πράξη, ακόμη και στην περίπτωση της συμβολαιογραφικής αμοιβής, απλώς ένα σημείο αναφοράς για την εφαρμογή των συνήθων κανόνων που έχουν διαμορφωθεί στις συναλλαγές σε σχέση με την κατανομή μεταξύ των ενδιαφερομένων των εν ευρεία εννοία συμβολαιογραφικών εξόδων.
- 25 Ένας τέτοιος κανόνας είναι η ανάληψη των εξόδων της διαδικασίας κληρονομικής διαδοχής από τον κληρονόμο. Ωστόσο, ο κανόνας αυτός αναφέρεται στα έξοδα της διαδικασίας που είναι κατά βάση απαραίτητη για την απόκτηση ή την επιβεβαίωση της ιδιότητας του κληρονόμου και όχι κατ' ανάγκη στη διαδικασία ανάκλησης ή τροποποίησης εκδοθέντος ΕΚ.
- 26 Ένας άλλος κανόνας που ρυθμίζει την κατανομή των εξόδων της διαδικασίας είναι να λαμβάνεται υπόψη ο βαθμός στον οποίο το κάθε μέρος κατέστησε αναγκαία την κατάρτιση της συμβολαιογραφικής πράξης ή συνέβαλε στα

επιμέρους έξοδα που σχετίζονται με αυτή. Μια ειδικότερη παραλλαγή του παραπάνω κανόνα είναι να επιβαρύνεται το κάθε μέρος τα έξοδα που προκλήθηκαν από την αμελή ή την προδήλως μη προσήκουσα συμπεριφορά του.

- 27 Στην προκειμένη περίπτωση, κατά την περάτωση της διαδικασίας, η συμβολαιογράφος του Krapkowice θα πρέπει να αποφασίσει για την κατανομή των εξόδων της διαδικασίας κυρίως μεταξύ της κληρονόμου εκ διαθήκης, η οποία κατονομάζεται στο ΕΚ, και της τράπεζας. Ένα άλλο ενδεχόμενο θα ήταν να μην αναζητηθούν τα έξοδα από τους ενδιαφερομένους λόγω των ειδικών περιστάσεων της υπόθεσης και, κατά συνέπεια, τα έξοδα αυτά να καλυφθούν από τη συμβολαιογράφο.
- 28 Προς τούτο, καθοριστική είναι η αξιολόγηση της στάσης της τράπεζας, η οποία προκάλεσε την κίνηση της διαδικασίας ανάκλησης ή τροποποίησης του ΕΚ. Τα δύο βασικά προδικαστικά ερωτήματα που υποβάλλονται με την παρούσα αίτηση έχουν ως σκοπό να βοηθήσουν τη συμβολαιογράφο να προβεί στην παραπάνω αξιολόγηση στο πλαίσιο της κατανομής των εξόδων της διαδικασίας.
- 29 Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημά της, η συμβολαιογράφος του Krapkowice ζητεί να της διευκρινιστεί εάν ο κανονισμός επιτρέπει την εφαρμογή των εθνικών ρυθμίσεων περί κατανομής των εξόδων της διαδικασίας και δεν αποκλείει να επιβαρύνεται με τα έξοδα αυτά και πρόσωπο το οποίο ούτε συμμετείχε στην αρχική διαδικασία έκδοσης του ΕΚ, ούτε υπέβαλε αίτηση ανάκλησης ή τροποποίησής του, αλλά κατέστη συμμετέχον στη διαδικασία ανάκλησης ή τροποποίησής του ΕΚ επειδή αμφισβήτησε τα νομιμοποιητικά του αποτελέσματα. Επομένως, η συμβολαιογράφος διερωτάται εάν το δίκαιο της Ένωσης θέτει περιορισμούς όσον αφορά τη ρύθμιση του ζητήματος της κατανομής των εξόδων στο εθνικό δίκαιο ή την ευχέρειά της να κατανειμίει, κατ' εφαρμογήν του εθνικού δικαίου, τα έξοδα αυτά με τρόπο διαφορετικό από το νομοθετικό πρότυπο της αλληλέγγυας και εις ολόκληρον ευθύνης.
- 30 Εάν η απάντηση στο δεύτερο ερώτημα είναι αρνητική, αυτό θα σημαίνει ότι τα έξοδα της διαδικασίας δεν θα μπορούν να χρεωθούν στην τράπεζα. Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο ίδιο ερώτημα, θα πρέπει, στη συνέχεια, να εξεταστεί κατά πόσο η τράπεζα, αρνούμενη να αναγνωρίσει τα νομιμοποιητικά αποτελέσματα του ΕΚ, παραβίασε τους κανόνες του κοινού δικαίου. Η απάντηση στο τρίτο ερώτημα θα καθορίσει, κατά την περάτωση της διαδικασίας που διεξήχθη σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, κατά πόσο η τράπεζα θα πρέπει να επιβαρυνθεί τα σχετικά έξοδα, σε περίπτωση που κριθεί ότι δεν δικαιούνταν να αρνηθεί να αναγνωρίσει τα νομιμοποιητικά αποτελέσματα του κληρονομητηρίου.

4. Νομικές εκτιμήσεις σε σχέση με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα

- 31 Ο νομοθέτης της Ένωσης άφησε το ζήτημα των εξόδων της διαδικασίας εντελώς εκτός του ρυθμιστικού πλαισίου του κανονισμού 650/2012 και φαίνεται ότι το έχει αναθέσει στα κράτη μέλη.

- 32 Επομένως, φαίνεται ότι, τηρουμένων των γενικών περιορισμών του δικαίου της Ένωσης, ο τρόπος ρύθμισης των εξόδων της διαδικασίας απόκειται στους εθνικούς νομοθέτες και στην πρακτική των εκδίδουσών αρχών κατά την εφαρμογή του εθνικού δικαίου. Ως εκ τούτου, φαίνεται επιτρεπτό κάθε συμμετέχων στη διαδικασία ανάκλησης ή τροποποίησης ΕΚ να επιβαρύνεται, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, τα σχετικά έξοδα.
- 33 Η συμβολαιογράφος του Krapkowice θεώρησε την τράπεζα συμμετέχουσα στη διαδικασία με το σκεπτικό ότι η εκ μέρους της επίμονη αμφισβήτηση των νομιμοποιητικών αποτελεσμάτων του ΕΚ της προσέδωσε έννομο συμφέρον σε σχέση με την έκβαση της διαδικασίας για την ανάκληση ή την τροποποίηση του κληρονομητηρίου. Πράγματι, από την έκβαση της διαδικασίας αυτής θα εξαρτηθεί τυχόν ευθύνη της τράπεζας προς αποζημίωση λόγω της αμφισβήτησης που αυτή έχει προβάλει. Η αναγνώριση της τράπεζας ως συμμετέχουσας συμβάλλει επίσης στη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας του ελέγχου των λόγων ανάκλησης ή τροποποίησης, η οποία στο σημερινό στάδιο εξέλιξης του δικαίου της Ένωσης θα δυσχεραίνονταν εάν οι μη δικαστικές αρχές έκδοσης του ΕΚ δεν είχαν πρόσβαση στην απαραίτητη θεσμική υποδομή, και κυρίως στον κανονισμό 2020/1784. Η συμβολαιογράφος του Krapkowice εκτιμά ότι η διαδικασία για την ανάκληση ή την τροποποίηση του ΕΚ θα πρέπει να συνιστά τη βασική διαδικασία ελέγχου της ακρίβειάς του. Θεωρεί ότι η απόδοση της ιδιότητας της συμμετέχουσας στην τράπεζα αποτελεί ζήτημα το οποίο τελικά θα κριθεί στο πλαίσιο της πρωτοβάθμιας εθνικής διαδικασίας και ενδεχομένως θα επανεξεταστεί από τις εθνικές αρχές σε δεύτερο βαθμό, σε περίπτωση άσκησης ενδίκου μέσου.

5. Νομικές εκτιμήσεις σε σχέση με το τρίτο προδικαστικό ερώτημα

- 34 Στη θεωρία επισημαίνονται δύο λόγοι, για τους οποίους οι ιδιώτες δικαιούνται να αρνηθούν να αναγνωρίσουν τα νομιμοποιητικά αποτελέσματα ΕΚ που τους επιδεικνύεται. Ο πρώτος είναι η αυτονομία της βούλησης, η σημασία της οποίας στο συγκεκριμένο πλαίσιο τονίζεται κυρίως στη γερμανική βιβλιογραφία. Σύμφωνα με την άποψη αυτή, οι ιδιώτες δικαιούνται να αξιολογήσουν κατά πόσο το επικυρωμένο αντίγραφο του ΕΚ που τους προσκομίζεται αποδεικνύει με ικανοποιητικό, κατά την εκτίμησή τους, τρόπο, την ιδιότητα ενός προσώπου ως κληρονόμου. Η άποψη αυτή βασίζεται, μεταξύ άλλων, στο γεγονός ότι η αιτιολογική σκέψη 69, εδάφιο 3, του κανονισμού 650/2012, δεν έχει κανονιστικό χαρακτήρα, και ότι η νομική υποχρέωση αναγνώρισης των νομιμοποιητικών αποτελεσμάτων του κληρονομητηρίου περιορίζεται στις αρχές των κρατών μελών.
- 35 Η συμβολαιογράφος του Krapkowice αμφισβητεί την προσέγγιση ότι η υποχρέωση αναγνώρισης των νομιμοποιητικών αποτελεσμάτων του ΕΚ ισχύει μόνο σε σχέση με τις αρχές των κρατών μελών. Φρονεί ότι το άρθρο 69, παράγραφος 1, του κανονισμού, θεσπίζει την υποχρέωση τα αποτελέσματα αυτά να γίνονται σεβαστά στις έννομες τάξεις των κρατών μελών εν γένει, μεταξύ

άλλων και από τους ιδιώτες. Όταν ο νομοθέτης της Ένωσης θέλει μια ρύθμιση του κανονισμού να εφαρμόζεται μόνο στα κράτη μέλη ή στις αρχές τους, αυτό αποτυπώνεται στο γράμμα των αντίστοιχων διατάξεων (πρβλ. άρθρο 4 του κανονισμού 650/2012).

- 36 Η συμβολαιογράφος του Krapkowice δεν γνωρίζει πώς έχουν τα πράγματα στον τραπεζικό τομέα στο Βελγίου, αλλά έχει υπόψη της ολόκληρους τομείς παροχής υπηρεσιών στα κράτη μέλη, και σε κάθε περίπτωση στην Πολωνία, στους οποίους είναι συστηματική και διαβόητη η άρνηση των οικονομικά ισχυρών παραγόντων να εκπληρώσουν τις οικονομικές τους υποχρεώσεις απέναντι σε ιδιώτες, συμπεριλαμβανομένων των καταναλωτών. Η συμβολαιογράφος του Krapkowice δεν συμφωνεί με την άποψη ότι θα πρέπει να αναγνωριστεί στους οφειλότες η εξουσία να κρίνουν εάν δανειστές τους αποδεικνύουν προσηκόντως, κατά την εκτίμησή τους, την ιδιότητά τους ως κληρονόμων όταν εκείνοι τους προσκομίζουν αντίγραφο ΕΚ.
- 37 Ένας δεύτερος λόγος, για τον οποίο ενίοτε σχετικοποιούνται τα νομιμοποιητικά αποτελέσματα του ΕΚ, είναι η φύση του ίδιου του κληρονομητηρίου, το οποίο υποτίθεται ότι παρέχει απλώς μαχητό τεκμήριο για την ακρίβεια της νομικής κατάστασης που περιγράφεται σε αυτό. Παραπέμποντας, στο σημείο αυτό, στη γερμανική θεωρία, η συμβολαιογράφος του Krapkowice επισημαίνει ότι η υιοθέτηση της συγκεκριμένης άποψης στην προκειμένη περίπτωση θα σήμαινε ότι η τράπεζα είχε το δικαίωμα να μην συμμορφωθεί με το περιεχόμενο του ΕΚ και να οδηγήσει την κληρονόμο ενώπιον των βελγικών δικαστηρίων, με σκοπό να την υποχρεώσει σε πληρωμή.
- 38 Η συμβολαιογράφος του Krapkowice επισημαίνει, ωστόσο, ότι υπό την εκδοχή αυτή το ΕΚ θα αποτελούσε απλώς το σημείο εκκίνησης για τη διενέργεια αποδεικτικών διαδικασιών στα διάφορα κράτη μέλη με αντικείμενο την ιδιότητα του κατονομαζόμενου σε αυτό ως κληρονόμου, με συνέπεια να είναι ένα μέσο μειωμένης αποτελεσματικότητας. Ο κανονισμός 650/2012 όχι μόνο προβλέπει την αρχή της συγκέντρωσης της δικαιοδοσίας σε ένα κράτος μέλος, αλλά συγκεντρώνει και την αρμοδιότητα για τη διεξαγωγή της διαδικασίας ανάκλησης ή τροποποίησης του ΕΚ στο ίδιο το κράτος μέλος, στο οποίο αυτό εκδόθηκε. Κατά συνέπεια, η ακρίβεια του κληρονομητηρίου δεν μπορεί να κρίνεται από τις αρχές άλλων κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων των δικαστηρίων των κρατών όπου γίνεται χρήση του κληρονομητηρίου, οι οποίες δεσμεύονται από το περιεχόμενό του. Και τούτο διότι το ΕΚ καθιερώνει μια μορφή νομικής ολοκλήρωσης που βαίνει πέραν της συνήθους υποχρέωσης αναγνώρισης δικαστικών αποφάσεων. Η άποψη αυτή ενισχύεται επίσης από την ομοιομορφία του ίδιου του ΕΚ και των αποτελεσμάτων του σε όλα τα κράτη μέλη, η οποία δεν θα μπορούσε να διατηρηθεί εάν τα αποτελέσματα του κληρονομητηρίου μπορούσαν να ελεγχθούν σε κάθε κράτος μέλος με βάση τους εθνικούς κανόνες περί αποδείξεων.
- 39 Συνεπώς, η ακρίβεια της αποτυπωθείσας στο ΕΚ νομικής κατάστασης υπόκειται σε έλεγχο μόνο στο κράτος έκδοσής του. Αντίθετα, στο κράτος όπου γίνεται

χρήση του, το ΕΚ απαλλάσσει τον κατονομαζόμενο ως κληρονόμο από το βάρος απόδειξης της ιδιότητάς του αυτής κατά τρόπο δεσμευτικό τόσο για τους συναλλασσόμενους όσο και για τα δικαστήρια, τα οποία ενδεχομένως να κληθούν να επιλύσουν προδικαστικώς το συγκεκριμένο ζήτημα. Φαίνεται ότι η τράπεζα, αρνούμενη να αναγνωρίσει τα νομιμοποιητικά αποτελέσματα του ΕΚ, παραβιάζει τους κανόνες του κοινού δικαίου.

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ